

Турчак Сніжана Олексіївна

студентка 2-го курсу факультету міжнародно-правових відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

На даний час проблема раціонального використання та охорони земель набуває особливої актуальності. Сільське господарство України є найбільшою галуззю, що має могутній природно-ресурсний потенціал, який включає в себе 41,84 млн. га сільськогосподарських угідь. Однак, ефективність використання земель сільськогосподарського призначення в Україні є значно нижчою, ніж у середньому по Європі. І це при тому, що розораність земель в Україні є найбільшою в світі і досягла 56% території держави і 80% сільськогосподарських угідь [1, с. 15].

Проблему охорони земель сільськогосподарського призначення досліджували в Україні такі вчені як, В.І.Андрейцева, Н.С.Гавриш, А.М.Мірошніченко, М.В.Шульга.

Земельний кодекс України та Конституція України не містять чіткого визначення поняття «грунти». Статтями 13 і 14 Конституції України, встановлено, що земля, її надра, атмосферне повітря та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключно (морської) економічної зони є об'єктом права власності Українського народу, земля проголошується основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави [2, ст. 13, 14], [3].

Таким чином, у Основному Законі говориться про землю не просто як земну поверхню, а як поверхню з родючим ґрунтовим покривом, який слугує для продовольства та сільськогосподарської діяльності та виробництва.

До земель сільськогосподарського призначення Земельний кодекс України відносить:

- сільськогосподарські угіддя (рілля, багаторічні насадження, сінокоси, пасовища, цілинні землі);
- несільськогосподарські угіддя (господарські дороги та прогони, позахисні лісові смуги та інші захисні насадження).

Наукова юридична література визначає правову охорону сільськогосподарських земель, як комплекс ґрунтозахисних, економічних, нормативно-технічних та державно-правових засобів, спрямованих на збереження, відтворення родючості та цілісності ґрунтів, нагляд за дотриманням раціонального ведення сільськогосподарського виробництва [4, с. 237-242].

На сучасному етапі землі сільськогосподарського призначення піддаються значному антропогенному впливу. Основною причиною є не раціональне використання земель. Під раціональним використанням розуміють обмеження площ сільськогосподарських культур, які завдають шкоди родючості ґрунтів. Крім того, можна виділити ряд актуальних проблем охорони земель сільськогосподарського призначення:

- відсутність у багатьох власників землі та землекористувачів достатніх знань, необхідних для належного здійснення заходів по охороні земель, а також слабка матеріально-технічна база суб'єктів господарювання;
- відсутність належного механізму контролю власника землі за додержанням орендарем землі вимог щодо охорони землі, наданої в оренду;
- застарілість технологій ведення державного земельного кадастру;
- відсутність системного характеру та технічного забезпечення моніторингу земель;
- відсутність економічного механізму стимулювання охорони і раціонального використання земель сільськогосподарського призначення [5, с. 87-88].

Таким чином, для вирішення зазначених проблем може сприяти формування належної законодавчої бази для діяльності державної служби охорони родючості ґрунтів, наприклад розробка та прийняття Закону України «Про Державну службу охорони ґрунтів», в якому мають бути визначенні структура, функції та повноваження цієї служби.

Отже, слід зазначити, що викладене вище надає можливість зробити висновок про те, що правова охорона земель сільськогосподарського призначення має певні особливості, а саме: запровадження в законодавстві посиленої охорони ґрунтів як структурної характеристики земель сільськогосподарського призначення, запровадження системи спеціальних заходів щодо охорони як кількісного так і якісного стану земель, забезпечення раціональності землекористування.

Список використаних джерел

1. Основні напрямки державної політики України в галузі охорони навколишнього середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки, затверджені Постановою Верховної Ради України від 05.03.1998 р 188/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. - 1998 №38-39, С. 15.
2. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // [Електронний ресурс]/Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/>
3. Земельний кодекс України від 25.10.2001р. // Відомості Верховної Ради України. - 2002. - №3-4. - Ст. 27 // [Електронний ресурс]/Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>

4. Гетьман А.П., Шульга М.В., Статівка А.М. Правоверегулювання екологічних, аграрних та земельних відносин в Україні: сучасний стан і напрями вдосконалення : [монографія] / [А.П. Гетьман, М.В. Шульга, А.М. Статівка та ін.]; за ред. А.П. Гетьмана та В.Ю. Уркевича. – Х. : Право, 2012. – 448 с.
5. Мунтян В.П. Деякі актуальні проблеми права охорони земель сільськогосподарського призначення в умовах земельної реформи в Україні // Вісник Запорізького державного університету, юридичні науки : збірник наукових статей – 2003. №1. С. 86-88

Ключові слова: сільське господарство, правова охорона, ґрунт, раціональне використання, антропогенний вплив.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Чумаченко І. Є.

Фарік Юлія Юріївна

студентка 2-го курсу факультету міжнародно-правових відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Актуальність теми полягає в тому, що сучасні демократичні перетворення в нашій країні неминуче торкаються питань вирішення складних екологічних проблем, пов'язаних із частішими проявами заподіяння шкоди природі взагалі, окремим природним компонентам або життю і здоров'ю людини, зокрема, питань здійснення екологічної безпеки. Проблематиці юридичної відповідальності за порушення законодавства у сфері екологічної безпеки приділяють достатньо багато уваги і науковці, і практики. З-поміж них можна виділити праці В. І. Андрейцева, А. І. Бобилева, С. Б. Гавриша, В. І. Івакіна, С. М. Кравченко, В. Л. Мунтяна, Н. І. Титової, Ю. С. Шемшученка та інших.

Серед основних конституційних прав людини і громадянина, особливе місце належить праву людини на безпечне (здорове) навколишнє середовище. На сторінках Конституції України забезпечення екологічної безпеки й підтримка екологічної рівноваги на українській території віднесені до обов'язків держави [1; 5, с. 41].

Юридичну відповідальність за екологічні правопорушення можна визначити як відносини між державою в особі спеціально уповноважених державних органів в сфері охорони навколишнього природного середовища, правоохоронних органів, інших уповноважених органів, з одного боку, та правопорушником – з іншого боку, з приводу